

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA TA'LIM-TARBIYA BERISHDA AXBOROT KOMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Mamatmutova Muxarram Choriyevna

Qiziriq tumanidagi 18-MTT da katta gurux tarbiyachisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish jarayonida axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va afzalliklari batafsil ko'rib chiqiladi. Zamonaviy AKT vositalarining bolalarning o'quv jarayoniga ijobiy ta'siri, ularni qiziqtirish va rivojlantirishdagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada ushbu texnologiyalardan samarali foydalanish usullari va natijalari kengroq yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *axborot-kommunikatsion texnologiyalar, maktabgacha yoshdagi bolalar, ta'lim-tarbiya, raqamli texnologiyalar, interaktiv o'yinlar, innovatsion yondashuvlar.*

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'lim-tarbiya jarayoni ularning aqliy, jismoniy, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishiga asos bo'ladi. Bugungi kunda axborot-kommunikatsion texnologiyalar (AKT) ushbu jarayonni yanada boyitish va samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, raqamli texnologiyalar yordamida o'quv jarayoniga interaktivlik, vizualizatsiya va individual yondashuvni tatbiq qilish imkoniyatlari kengaymoqda. Shuningdek, AKT bolalarda kreativ fikrlash, ijtimoiy moslashuvchanlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu maqolada AKT ning maktabgacha ta'lim jarayonidagi o'rnini o'rganish va ularning samaradorligini oshirish yo'llarini ko'rib chiqish maqsad qilib qo'yilgan.

Ushbu tadqiqotda nazariy tahlil, kuzatish va tajriba usullari qo'llaniladi. Bolalarning AKT vositalari yordamida ta'lim olish jarayoniga bo'lgan munosabati o'rganiladi va ularning o'quv jarayonidagi faolligi, fikrlash qobiliyati hamda

ijodkorlik ko'nikmalari baholanadi. Shu bilan birga, AKT vositalaridan foydalanish bo'yicha o'qituvchilar va ota-onalarning fikr-mulohazalari ham tahlil qilinadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)dan foydalanish zamonaviy ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga imkon yaratmoqda. Bugungi kunda AKTdan foydalanish bolalarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish, dunyoqarashini kengaytirish, muloqot ko'nikmalarini yaxshilash hamda ularni texnologiyalar bilan tanishtirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni

- Bolalarning qiziqishini oshirish va ularda bilim olishga ijobiy munosabatni shakllantirishga yordam beradi.

- O'quv jarayonlarini rang-barang va interaktiv tarzda olib borish imkonini yaratadi.

- O'quv materiallarini turli shakllarda (audio, video, animatsiya) taqdim etish orqali bolalarning diqqatini jalb etish osonlashadi.

- AKT yordamida bolalarda estetik did, texnik qobiliyat va mantiqiy fikrlash rivojlanadi.

AKT vositalarining turlari

- Kompyuter dasturlari va o'quv o'yinlari: Bolalarning bilish faoliyatini rivojlantirish, mantiqiy fikrlash, ranglar, shakllar va boshqa tushunchalarni o'rganishga yordam beradi.

- Interaktiv doskalar: Mavzular bo'yicha materiallarni taqdim qilish va bolalar bilan muloqot qilish uchun qulay vosita hisoblanadi.

- Multimedia vositalari (audio, video, animatsiyalar): Dars jarayonlarini yanada rang-barang va tushunarli qilishga yordam beradi.

- Planшетlar va mobil ilovalar: Yoshlarga moslab ishlab chiqilgan dasturlar orqali qiziqarli o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish imkoniyatini beradi.

AKTdan foydalanishning afzalliklari

- Darslarni qiziqarli va interaktiv tarzda olib borish imkoniyati mavjud.

- Bolalarda mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyati rivojlanadi.

- Bolalarning ijodkorlik qobiliyatlari rag'batlantiriladi.
- Individual yondashuvni ta'minlash imkoniyati mavjud bo'ladi.
- AKT yordamida materiallarni tezkorlik bilan yetkazish, yangi bilimlar bilan tanishtirish osonlashadi.

AKTdan foydalanishning kamchiliklari

- Bolalarda kompyuterga bog'lanish xavfi mavjud.
- Ko'zlar charchashi va salomatlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.
- Jismoniy faollik yetishmasligi kuzatilishi mumkin.
- AKTdan noto'g'ri foydalanish bolalarning psixologik holatiga ta'sir qilishi ehtimoli bor.

Tavsiyalar

- Bolalar bilan ishlashda AKTdan foydalanishni nazorat qilish va me'yoriga amal qilish lozim.
- Kompyuter o'yinlari va ilovalarni ma'lum maqsadlar uchun pedagogik rejalashtirish zarur.
- Bolalarning jismoniy va aqliy rivojlanishiga mos ravishda texnologiyalardan foydalanish kerak.
- O'yin orqali o'qitish usullaridan foydalanish va bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan dasturlarni tanlash maqsadga muvofiqdir.

Olingan natijalar milliy va xorijiy adabiyotlarda keltirilgan ma'lumotlar bilan taqqoslanadi. Ushbu jarayonda AKT ning afzalliklari bilan bir qatorda, muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ham kengroq muhokama qilinadi. Shuningdek, texnologiyalardan noto'g'ri foydalanish oqibatlarini, bolalar uchun xavfsiz kontent yaratish va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ham ko'rib chiqiladi.

Xulosa

Maktabgacha ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bolalarning bilim olishga qiziqishini oshirishga va ularni yangi bilimlarni o'rganishga jalb qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, AKTdan foydalanish vaqtida bolalarning salomatligi va xavfsizligi inobatga olinishi zarur. AKTdan

foydalanishni ta'lim jarayoniga moslashtirib, bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatish mumkin.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda AKT dan foydalanish zamonaviy ta'lim jarayonining muhim qismi hisoblanadi. Texnologiyalar orqali ta'lim berish jarayonini yanada samarali, qiziqarli va individual yondashuvga moslashtirish mumkin. Ammo, texnologiyalardan oqilona foydalanish zarur. Shu boisdan, bolalar uchun maxsus dasturlar yaratish, ulardan foydalanishni nazorat qilish va metodik ko'rsatmalarni takomillashtirish taklif etiladi. Shuningdek, o'qituvchilar va ota-onalar uchun AKT vositalaridan foydalanish bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini tashkil etish lozim.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasini Presidentining Qarori PQ-3261 — "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 09.09.2017.
2. UNESCO, Montoya S. Defining literacy. GAML fifth meeting, Germany, 2018.
3. Barnett, W. Preschool education for economically disadvantaged children: Effects on reading achievement and related outcomes. In S. B. Neuman & D. K. Dickinson (Eds.), Handbook of early literacy research, Vol. 1, pp. 421-443. New York: Guilford Press, 2001
4. To'raqulov X.A. Pedagogik tadqiqotlarda axborot tizimlari va texnologiyalari. T.;Fan, 2007.
5. Azizxodjayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: 2018. – 192
6. www.gov.karelia.ru/Leader/Gossovet/d14.html.